

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Nc/53/2013
Identifikačné číslo spisu:	8113204166
Dátum vydania rozhodnutia:	02.10.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:8113204166.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa JUDr. V., PhD., bývajúceho v W., proti odporkyni Všeobecnej úverovej banke, a.s., so sídlom v Bratislave, Mlynské nivy 1, o zaplatenie 566,78 €, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 11 C 56/2013, o námietke zaujatosti sudcov Krajského súdu v Prešove, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. Anna Ilčinová, JUDr. Anton Lukáč, JUDr. Jozef Angelovič, JUDr. Jaroslav Bugel, JUDr. Mariana Muránska, JUDr. Eva Pirkovská, JUDr. Eva Rešatková, JUDr. Gabriela Klenková, PhD., JUDr. Peter Tobiaš, JUDr. Daniela Babinová, JUDr. Martin Filákovský, JUDr. Anna Koval'ová, JUDr. Michal Boroň, JUDr. Martina Zelenáková, JUDr. Katarína Morozová, JUDr. Viera Zol'áková, JUDr. Peter Farkaš, JUDr. Emil Dubňanský, JUDr. František Mozner, JUDr. Vladimír Monok, JUDr. Antónia Kandrává, JUDr. Peter Revák, JUDr. Monika Halkociová, JUDr. Monika Tobiašová a JUDr. Jozef Škrab s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 20 NcC 17/2013 (vec Okresného súdu Prešov sp. zn. 11 C 56/2013).

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. Irena Dobňáková, JUDr. Branislav Breza, JUDr. Zlata Simková, JUDr. Peter Straka, JUDr. Peter Šamo, JUDr. Milan Šebeň, JUDr. Eva Šofranková, JUDr. Roman Tóth, JUDr. Gabriela Világiová, Mgr. Magdaléna Želinská, JUDr. Ľuboslava Mruškovičová, JUDr. Milan Majerník, JUDr. Jana Burešová, JUDr. Eva Sláviková a JUDr. Viera Kandriková n i e s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

Odôvodnenie

Odporkyňa podaním z 2. apríla 2013, doručeným Okresnému súde Prešov 5. apríla 2013, uplatnila námietku zaujatosti voči sudkyňi Okresného súdu Prešov JUDr. Ivete Wildeovej, ktorá má vec prejednať a rozhodnúť v prvom stupni. Uviedol, že dôvodom vylúčenia sudkyne je jej vzťah k navrhovateľovi, ktorý je hovorcom Okresného súdu Prešov a vo výberovom konaní sa uchádza aj o miesto sudcu tohto súdu. Z uvedeného dôvodu má „zásadnú“ pochybnosť o nestrannosti sudkyne a „dôvodnú obavu z existencie reálnej hrozby, že navrhovateľ bude mať možnosť zasahovania do priebehu a výsledku súdneho konania mimo zákonného rámca.“ Odporkyňa má z rovnakého dôvodu pochybnosť aj o nezaujatosti ostatných sudcov Okresného súdu Prešov. Keďže navrhovateľ je hovorcom aj Okresných

súdov Humenné, Bardejov, Kežmarok, Stará Ľubovňa, Svidník a Vranov nad Topľou, je daná jej pochybnosť o nezaujatosti aj vo vzťahu k sudcom týchto súdov. Naostatok navrhovateľ pôsobí aj ako vyšší súdny úradník Krajského súdu v Prešove, z ktorého dôvodu sú podľa odporkyne vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí aj sudcovia tohto odvolacieho súdu.

O tom, či sudcovia Okresného súdu Prešov sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí mal rozhodnúť ako súd nadriadený (§ 16 ods. 1 O.s.p.) Krajský súd v Prešove v konaní sp. zn. 20 NcC 17/13. Keďže ale námietka zaujatosti odporkyne smeruje aj voči sudcom tohto súdu, bol spis Krajským súdom v Prešove predložený na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako súdu nadriadenému, príslušnému rozhodnúť o nej podľa § 16 ods. 1 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti (§ 15a O.s.p.) z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu vecí, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď a/ k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne - napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť), b/ k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)] a c/ k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie b/).

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a stranickosti (nadržania určitej procesnej strane). Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadržal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu

relevantná obava z nedostatku nezáujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' (resp. oznamovať) zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Z judikatúry ESĽP a Ústavného súdu Slovenskej republiky totiž možno vyvodit', že za objektívne nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezáujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Judikatúra sa ustálila v názore, že skutočnosť, že sudca sa zo svojich subjektívnych hľadísk „cíti zaujatý“, nezakladá bez ďalšieho dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, ak povaha okolností, z ktorých vyvodzuje možnosť vzniku pochybností o svojej nezáujatosti, nemôže z objektívneho hľadiska viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2009 sp. zn. 3 Nc 13/2009 prijaté občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu 28. mája 2009 na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky). V zmysle čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky totiž sú sudcovia pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou a zákonom. Sudca musí vystupovať nezáujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávanej veci, k účastníkom konania a k ich zástupcom vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupe od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci v súdnom konaní je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva. O nestrannosť musí dbať predovšetkým sudca sám. Pri výkone súdnictva (profesijnej činnosti) má zachovať vecný prístup za každých okolností. Musí mať dostatok schopností ovládať nielen svoje konanie, ale tiež sféru svojich vnútorných pocitov. Nesmie dopustiť, aby v ňom niektorá skutočnosť týkajúca sa prejednávanej veci vyvolala pocity zakladajúce pochybnosť o jeho nezáujatosti.

Žiada sa ďalej pripomenúť, že pokiaľ ide o vzťah sudcu k účastníkovi konania, ktorý je sudcom (vyšším súdnym úradníkom), je súdna prax jednotná v názore, že kolegiálny vzťah, ktorý neprekročí tomu zodpovedajúce medze, objektívne nezakladá dôvod pochybovať o nezáujatosti sudcu, a to ani v prípade, ak je účastníkom konania sudca (vyšší súdny úradník) vykonávajúci svoju funkciu na tom istom súde, keďže vzájomné vzťahy medzi sudcami (vyššími súdnymi úradníkmi) sú založené na profesionalite a kolegiálnosti (obdobne napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Nc 1/2012, sp. zn. 7 Nc 35/2012, sp. zn. 1 Nc 9/2012, sp. zn. 1 Nc 8/2010 a iné). Vzájomné vzťahy sudcov (vyšších súdnych úradníkov) vykazujú vo všeobecnosti znaky čisto profesionálnosti a kolegiality, ktoré ešte samé osebe v ničom nezakladajú možnosť vzniku pochybností o ich nezáujatosti alebo neobjektívnosti.

V prvej výrokovej časti tohto uznesenia sú uvedení sudcovia Krajského súdu v Prešove, ktorí sa vyjadrili tak, že majú k navrhovateľovi JUDr. V., PhD., vyššiemu súdnemu úradníkovi a hovorcovi súdu bližší osobný - priateľský vzťah, pri ktorých dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru o existencii skutočnosti, ktorá je relevantná z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p., a ktorá ich vylučuje z prejednávania a rozhodovania v danej veci.

Sudcovia uvedení v druhej výrokovej časti tohto uznesenia vo svojich písomných oznámeniach konštatovali, že ich vzťah k navrhovateľovi neprekročil rámec bežných kolegiálnych vzťahov a niektorí ďalej poznamenali, že by mohli vzniknúť pochybnosti o ich nezáujatosti vzhľadom k osobe navrhovateľa. Najvyšší súd Slovenskej republiky pri rozhodovaní o ich vylúčení či nevylúčení vzal na zreteľ, že pokiaľ ide o profesionálne, resp. kolegiálne vzťahy sudcov (a to i na tom istom súde), ktoré neprekračujú tomu zodpovedajúce medze, objektívne nie je daný dôvod pre pochybnosti o nezáujatosti, lebo táto skutočnosť sama osebe ešte nesvedčí o existencii vzťahu relevantného z hľadiska § 14 O.s.p. Až v prípade, že by vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec a nadobudol tak charakter bližšieho priateľského, či úzkeho súkromného vzťahu (zodpovedajúcej intenzity - pozri vyjadrenie sudcov uvedených v prvej výrokovej časti), mohlo by ísť o okolnosť vzbudzujúcu pochybnosti o nezáujatosti.

Vzhľadom na uvedené, pokiaľ sa niektorí sudcovia (uvedení v druhej výrokovej časti) vyjadrili tak, že vzhľadom na status navrhovateľa, ku ktorému majú (len) kolegiálny vzťah, môžu vzniknúť pochybnosti o ich nezáujatosti (napr. JUDr. Branislav Breza, JUDr. Zlata Simková, JUDr. Peter Straka), je potrebné konštatovať, že ich obava (pocit) z nestrannosti, nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezáujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne. Pokiaľ nedôjde k preukázaniu konkrétnych pochybností, nie je dôvod pochybovať o nezáujatosti namietaných sudcov zo subjektívneho hľadiska. Ich vyjadrenia neindikujú v tejto rovine žiadne konkrétne obavy (okolnosti), ktoré by odôvodňovali pochybnosti o ich nezáujatosti. Dôvodom k pochybnostiam o ich nezáujatosti nemôžu byť ani úvahy založené na skutočnosti, že v danej veci je účastníkom konania na strane navrhovateľka ich kolega - vyšší súdny úradník pôsobiaci na rovnakom súde, pretože (len) takúto skutočnosť samú osebe nie je možné hodnotiť ako dôvod, ktorý by bol spôsobilý ovplyvniť nestranné rozhodovanie.

Pokiaľ ide o objektívne aspekty nestrannosti, na ktoré poukázala odporkyňa (navrhovateľ je hovorcom súdu a jeho vyšším súdnym úradníkom, z akej pozície „navrhovateľ bude mať možnosť zasahovania do priebehu a výsledku súdneho konania mimo zákonného rámca“) je potrebné konštatovať, že len samotná obava (možná pochybnosť) z nestrannosti nestačí na založenie objektívnych pochybností o nedostatku nezáujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne. V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť, že relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo i len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 14 ods. 1 O.s.p. zakladajúcich pochybnosti o nezáujatosti sudcov uvedených v druhej výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.